

واحد اسناد شورای عالی آموزش و پرورش آمادگی دارد به پژوهشگران عرصه‌های فرهنگی ایران معاصر و همچنین دانشجویانی که مایل‌اند تاریخ و نظام آموزش و پرورش ایران را به‌عنوان موضوع پایان‌نامه انتخاب کنند، یاری رساند.

شورای عالی آموزش و پرورش به‌عنوان مرجع سیاست‌گذاری در حوزه آموزش عمومی و متوسطه کشور، قدمتی بیش از ۱۱۰ سال دارد. در سال ۱۲۷۵ ه ش در دوره سلطنت مظفرالدین شاه و صدارت میرزاعلی خان امین‌الدوله «انجمن معارف» به ریاست احتشام‌السلطنه و عضویت رجال برجسته فرهنگی و سیاسی کشور با هدف گسترش مدارس جدید تأسیس گردید. از آن تاریخ تاکنون این شورا تحت عناوین «انجمن معارف» از ۱۲۷۵ ش، «شورای عالی معارف» از ۱۲۷۹ ش، «شورای فرهنگ» از ۱۳۱۷ ش، و «شورای عالی آموزش و پرورش» از ۱۳۴۶ ش تا امروز بی‌وقفه (به استثنای سال‌های ۱۳۵۴ لغایت ۱۳۵۸) تشکیل جلسه داده که صورت جلسات بیش از دو هزار جلسه آن موجود است. تعداد جلسات دو شورای عالی معارف و فرهنگ از اولین جلسه به تاریخ ۷ میزان (مهر) ۱۳۰۱ تا آخرین جلسه به تاریخ ۱۳۴۶/۸، ۱۱۴۴ مورد بوده است. بعد از آن با تغییر نام شورای عالی فرهنگ به شورای عالی آموزش و پرورش، شماره جلسات نیز از یک شروع شده که بعد از انقلاب هم ادامه یافت و تاکنون (بهمن ۹۱) قریب ۹۰۰ جلسه تشکیل شده است. از این تعداد، ۱۵۷ جلسه قبل از انقلاب (تا ۱۹ بهمن

رحیم روحبخش

شورایی به قدمت ۱۱۰ سال

معرفی واحد اسناد شورای عالی آموزش و پرورش

۵۴)، تشکیل شده و جلسات بعد از انقلاب (اولین جلسه از ۱۳۵۸/۷/۸) تداوم یافته است. بنابراین، تعداد کل جلسات بیش از ۲۰۰۰ جلسه است. که گزارش مجموعه آن‌ها به صورت دست نوشته و تاپی در آرشیو مرکز اسناد شورای عالی آموزش و پرورش نگهداری می‌شود و در صورت ضرورت در اختیار پژوهشگران قرار می‌گیرد.

یادآوری می‌شود عرصه‌های فعالیت و تصمیمات متخذه شورا در دو سه دهه نخست (شورای عالی معارف و فرهنگ) بسیار فراتر از وزارت آموزش و پرورش فعلی بود. به طوری که وظایف وزارت آموزش عالی، سازمان اوقاف، و به طور کلی تمام نهادها و سازمان‌های فرهنگی، هنری، آموزشی و علمی امروزی را نیز برعهده داشته است؛ در نتیجه، اسناد و مدارک کل سیاست‌گذاری‌های عرصه فرهنگ با موضوعات و محورهای زیر در مجموعه مصوبات مذکور به چشم می‌خورد:

اهداف نظام آموزش و پرورش، مؤسسات عالی آموزشی، اعطای نشان‌ها و مدال‌های فرهنگی، علمی و هنری، اعطای امتیاز روزنامه و مجله، اعطای امتیاز چاپ کتاب و ترجمه آن، مجوز تأسیس مدارس، ارزشیابی مدارک تحصیلات خارجی، تربیت معلم، مقررات استخدامی معلمان، ادامه تحصیل معلمان، مهد کودک‌ها و کودکان‌ها، شرایط ثبت نام در مدارس، دوره شش ساله ابتدایی، مدارس عشایری و نیمه سیار، دوره راهنمایی، تعیین و تغییر رشته، آیین‌نامه‌های اجرایی دبیرستان‌ها، جهش تحصیلی، تعلیمات دینی و ارزشیابی آن، تعطیلات مدارس خاص اقلیت ارمنه و نمره تعلیمات دینی آن‌ها، ورزش در مدارس، آمادگی دفاعی دانش‌آموزان، کانون‌های فرهنگی و تربیتی دانش‌آموزان، تخلفات امتحانی، امتحانات هماهنگ، حق‌الزحمه امتحانات، ادامه تحصیل رزمندگان، تحصیلات پناهندگان، ادامه تحصیل دانش‌آموزان روستایی و عشایری، تیزهوشان و کودکان استثنایی، کودکان عقب‌مانده ذهنی و معلول جسمی، مدارس غیردولتی، آموزشگاه‌های علمی آزاد، مدارس اتباع بیگانه در ایران، نحوه ادامه تحصیل دانش‌آموزان ایرانی در مدارس غیر ایرانی خارج از کشور، انجمن همکاری خانه و مدرسه (انجمن اولیا و مربیان)، شوراهای منطقه‌ای، مدارس و هنرستان‌های صنعتی و فنی و حرفه‌ای، کارودانش، طرح کاد، تعلیمات اکابر، آموزش بزرگسالان و آموزشگاه‌های دولتی و غیردولتی شبانه، امتحانات متفرقه، مدارس وابسته به وزارت‌خانه‌ها و سازمان‌های مختلف، مدرسه تجارت، دبیرستان فنی پست، هنرستان صنعتی و راه آهن، شرکت نفت، نیروهای مسلح، هنرستان موسیقی، هنرستان‌های وابسته به وزارت ارشاد و سازمان تبلیغات اسلامی و آستان قدس رضوی، دبیرستان‌های علوم و معارف اسلامی، طلاب و مدرسین علوم دینی و اهل سنت و جماعت، مدارس فلاحی و دبیرستان‌های کشاورزی، دبیرستان‌های دامپروزی، آموزشگاه‌های دامپزشکی، دبیرستان نظام، دبیرستان سپاه پاسداران، آموزشگاه‌های بهیاری، مدارس مددیاری پزشکی و ...

گفتنی است که به‌جز صورت مذاکرات و صورت جلسات شورای عالی آموزش و پرورش، قریب ۷۰۰ پژوهش و مجموعه‌های اسنادی، نظیر آیین‌نامه‌ها و مقررات آموزشی، از آن جمله بیش از ۷۰ پروژه پژوهشی مربوط به سند ملی - که ۳۰ پژوهش آن مربوط به آموزش و پرورش ۳۰ استان کشور می‌باشد - نیز در این مرکز موجود است. بخش دیگری از این مجموعه‌ها مربوط به کمیسیون‌های شورای عالی یعنی کمیسیون معین (۵۰ مجموعه)، کمیسیون اساس‌نامه‌ها و مقررات (۳۳ مجموعه)، کمیسیون خاص (۴۱ مجموعه)، کمیسیون‌های برنامه‌های درسی، منابع انسانی و نظارت (۱۰ مجموعه)، همچنین صورت مذاکرات جلسات تغییر بنیادین نظام آموزش و پرورش (۳۵ مجموعه)، آیین‌نامه‌ها، بخشنامه‌ها و مصوبات پراکنده (۱۱۴ مجموعه) و بالآخره طرح‌های تحقیقاتی (۲۶۰ مجموعه) می‌باشد.

البته برخی اسناد و مدارک پراکنده سه دهه بعد از انقلاب نظیر ده‌ها طرح و پیشنهاد مربوط به تغییر نظام آموزشی به خصوص مکاتبات و مصوبات جهت اسلامی شدن آموزش و پرورش، مکاتبات و اسناد برخی مدارس تازه تأسیس با رویکرد مذهبی، ده‌ها برنامه درسی کتب درسی آموزشی و ... نیز در این مرکز نگهداری می‌شود که می‌تواند مورد بهره‌برداری پژوهشگران قرار گیرد.